

Till
Regeringen
Utbildningsdepartementet

Idéburna skolors riksförbunds yttrande - Statens skolverks förslag till ändring i förordningen (2020:833) om skolenhetsregister

Idéburna skolors riksförbund (ISR) organiserar icke vinstutdelande fristående skolor och arbetar för att stärka möjligheterna för olika idéburna pedagogiska alternativ att bedriva förskola/skola inom det svenska utbildningsväsendet. ISR verkar för att försvara friskolereformens mångfaldssyfte och för en deltagande målstyrning där skolorna själva kan styra över hur verksamheten ska organiseras för att nå de nationella målen. På så vis främjas en reell pedagogisk mångfald, vilket är en förutsättning för en verklig valfrihet för elever och föräldrar.

Med idéburna skolor avses den definition som tagits fram av utredningen Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Sammanfattning

Idéburna Skolors Riksförbund (ISR) har getts möjlighet att yttra om Skolverkets hemställan

ISR tillstyrker Skolverkets förslag

ISR föreslår vidare

- Att bestämmelserna om vilka uppgifter som ska ingå i registrets 8–10 §§, förordningen om skolenhetsregisteruppgifter, ska kompletteras med att uppgift om huvudmannen är en idéburn organisation inom offentligt finansierad välfärdsverksamheten enligt den definition som följer av Lagen om registrering av Idéburna organisationer 2022:900.

.....

Bakgrund till ISRs förslag

I många länder utgör civilsamhällets icke-vinstutdelande idéburna aktörer en stor del av ländernas välfärdssystem. Olika modeller finns för hur enskilda, men icke-vinstutdelande organisationer kompletterar och bidrar till vård, skola och omsorg. Även i Sverige finns denna slags tredje sektor men den är liten sedd som andel av välfärden. Sedan avregleringar och mångfald i produktionsledet infördes inom olika delar av välfärden för några decennier sedan har i stället den bolagsbaserade vinstutdelande sektorn vuxit sig stor i Sverige. Och därefter har bland annat

marknadsbeteenden och upprepade missförhållanden kommit att bli ett eget tema – frågan om vinster i välfärden.

ISR organiserar icke-vinstutdelande idéburna huvudmän inom den svenska skolan. Medlemmarna är allmännyttiga organisationer med relevanta associationsformer som tillkommit för att bidra till samhället, fast i andra former än som offentligdrivna skolor. Det var också denna typ av huvudmän som friskolereformen ville möjliggöra.

Eftersom all hittillsvarande statistik kategoriserar både vinstutdelande och idéburna skolhuvudmän som "Enskilda" så är det svårt för såväl beslutsfattare inom politik och myndigheter som för allmänheten att skilja de två olika typerna av huvudmän åt. Detta gäller särskilt barn och unga inför sina skolval. I sin tur medför detta att de mervärden som idéburna skolhuvudmän tillför skolväsendet riskerar att inte uppmärksammas. Omvänt så medför denna brist på kategorisering att missförhållanden som uppdragas inom den vinstutdelande sektorn förutsätts gälla alla fristående skolor. Slutligen blir effekten att när samhället tar steg för att reglera och åtgärda systemet för att förebygga missförhållanden, så klumpar man ihop de två väsentligen olika huvudmannatyperna. Resultatet blir att samhället riskerar att inte tillvarata och möjliggöra för idéburna skolhuvudmän att ta en större plats som bidragande komplement till skolväsendet.

ISR menar därför att Skolenhetsregistret ska skilja idéburna huvudmän från vinstutdelande huvudmän. Det skulle möjliggöra en mer relevant styrning och reglering av idéburna respektive vinstutdelande huvudmän i kommande reformarbete av Skolväsendet. Ett försök att göra detta är det register som Kammarkollegiet fått i uppdrag att sköta utifrån den utredning och definition av idéburna aktörer i välfärden som (SOU 2019:56) som blev klar för några år sedan.

Tyvärr har uppbyggnaden av detta register kommit att bli alldeles för dyrt att ansluta sig till för små idéburna huvudmän på skolområdet. Dessutom saknas ännu incitament för idéburna skolor att ansluta sig till registret då skollagstiftning alltså behandlar alla fristående huvudmän som enskilda. Detta till skillnad mot andra lagrum. Till exempel innehåller numera både LOU och LOV regleringar som innebär att det offentliga kan rikta sig till enbart idéburna huvudmän gällande vissa tjänster inom vård och omsorg. Skollagstiftningen skulle behöva förändras på motsvarande sätt. För att detta ska kunna fungera behöver alltså skolenhetsregistret, som ett första steg, skilja ut idéburna från vinstutdelande huvudmän.

För Idéburna skolors riksförbund

Håkan Wiclander, ordförande

Epost: info@ideburenskola.se

Hemsida: www.ideburenskola.se